

Ямелинець Андрій Ігорович

студент 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Русін В. М.

РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ

На сьогоднішній день Україна стоїть на шляху комплексного реформування фінансової системи. Є необхідним проведення реформи пенсійної системи, охорони здоров'я, адміністративно-територіальної реформи та великої кількості інших. Особливу увагу потрібно звернути на малу податкову реформу, яка може бути здійснена уже цієї весни.

Основним об'єктом реформи є податок на доходи фізичних осіб, проте варто зазначити, що реформа також зачіпає і єдиний соціальний внесок та військовий збір. Планується перейти на консолідований внесок, який би складався із цих 3 компонентів. Аналогом ПДФО в іноземній практиці є РІТ – *personal incometax*. Варто зазначити, що планується змінити систему оподаткування із пропорційної на прогресивну, що має дозволити якісно регулювати доходи громадян та забезпечити виконання принципу соціальної справедливості. На сьогоднішній день, саме прогресивна модель оподаткування є панівною і її використовують найрозвинутіші держави Європи: Великобританія, Франція, Німеччина. У прогресивній системі оподаткування є суттєва перевага над пропорційною, вона сприяє більшому перерозподілу доходів в суспільстві та призводить до зменшення соціальної нерівності населення.

Передбачається надання оподаткуванню більшої соціальної направленості, яка має проявитися в можливості не врахування частини доходів, що витрачені на певні види витрат. Ця практика діє у великій кількості країн і дозволяє регулювати оподаткування саме чистого доходу населення. Наприклад, в Італії, від бази оподаткування віднімаються кошти, витрачені на: медичне лікування, аліменти, пожертвування, медичне та пенсійне страхування. В Нідерландах виключаються доходи із податкової бази, якщо вони були витрачені на: отримання освітніх та медичних послуг, витрати на відрядження, відсотки по іпотечі, аліменти, пожертвування, платежі за медичним та пенсійним страхуванням. Цікавим

є досвід звільнення від оподаткування, якщо кошти витрачені на інвестиції в екологічно чисті та енергоефективні товари. В Іспанії відраховуються з бази оподаткування наступні витрати: аліменти, внески до пенсійних, медичних чи фондів страхування життя, членські внески для спілок та держави, регіональні чи місцеві податки.

В свою чергу такий підхід до оподаткування дозволяє знизити податкове навантаження з доходів тих верств населення, що здійснюють ці витрати. Це стимулює населення здійснювати ці витрати, щоб зменшити величину податку, особливо це є актуальним із медичним та пенсійним страхуванням.

Ще однією новацією, яку має принести податкова реформа ПДФО, це зниження мінімальної ставки та можливість отримання кешбеку за подання податкової декларації. На нашу думку, це хороший інструмент детінізації економіки і є дуже цікавим з точки зору регулювання доходів населення. Так, кешбек отримає лише частка населення, що дійсно здійснила витрати і має потребу в поверненні коштів.

Щодо граничної прогресивної ставки, то це питання є одним із найдискусійніших. В науковій спільноті є різні пропозиції: встановлення мінімальної ставки в 10% [1], прогресивна шкала 18 – 40%, що ґрунтується на величині прожиткового мінімуму [2]. З точки зору фіскальної максимізації доцільним є встановлювати високу податкову ставку (50% і вище), в силу цього грає фактор відсутності середнього класу в Україні. Проте з іншої точки зору, на сьогоднішній день в Україні є високий рівень тінізації заробітних плат, за оцінками експертів до 45%, низька податкова культура та дисципліна, низькі реальні доходи населення, що об'єктивно протидіють встановленню високої граничної ставки. У ряді інших європейських країн розповсюджена прогресивна система оподаткування з достатньо високими ставками, зокрема: Італія від 23% до 43%, Нідерланди від 9% до 51,75%, Франція до 51,5%, Люксембург до 45%, Австрія до 50% [3]. Зазначимо, що чим більшу величину надходжень держава отримує за рахунок високих ставок податку, тим нижчу мінімальну ставку вона може забезпечити для населення з низькими доходами.

Одним із найкращих інструментів забезпечення соціально орієнтованого оподаткування є використання прогресивного

оподаткування із неоподатковуваним мінімумом. Така податкова система є широко розповсюдженою в досвіді багатьох зарубіжних країн, наприклад, в Австрії не оподатковуються доходи нижче 11000 євро, в Бельгії – нижче 8860 євро, у Данії – нижче 6134 євро, в Іспанії – нижче 5500 євро [3]. Це дозволяє забезпечити гарантії для найменш оплачуваних верств населення та найбільш ефективно боротися із бідністю.

Ще одним цікавим аспектом в контексті впровадження в Україні є сімейне оподаткування. Його впровадження дозволить найбільш якісно регулювати доходи вже не одного члена суспільства, а цілої сім'ї. В світовій практиці регулювання за критеріями величини доходу та сімейного становища дозволяє найефективніше проводити перерозподіл доходів в суспільстві. При цьому, є можливість здійснення проактивної демографічної політики, що є так необхідною для України. Проблемою впровадження сімейного оподаткування, та і загалом ПДФО, залишається висока тінізація доходів громадян, відсутність середнього класу, недостатня інформаційна база та низька податкова культура. Тому, на сьогоднішній день є необхідним проведення в Україні комплексних змін, що дозволять стабілізувати економічну ситуацію в державі та забезпечити розвиток економіки.

Загалом широкий міжнародний досвід оподаткування ПДФО є актуальним для запровадження в Україні. Проте зазначимо, що є необхідним створення власної прогресивної системи оподаткування на основі зарубіжного досвіду, а не просто копіювання іноземних інструментів та систем в надії на успішне функціонування в Україні.

Література:

1. Жаворонок А. В., Павлюк А. О. Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання місцевих податків і зборів. *Молодий вчений*. 2018. №10 (62). URL:http://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2018-3_0-pages-184_190.pdf(дата звернення: 20.03.2020).

2. Бечко П. К., Барабаш Л. В., Бондаренко Н. В., Власюк С. А. Напрями посилення соціальної спрямованості оподаткування доходів фізичних осіб в Україні. *Фінанс.-кредит. діяльність: проблеми теорії та практики* : зб. наук. пр., 2018 Вип. 3. С. 452-461. URL:

<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/10/184.pdf>(дата звернення: 20.03.2020).

3. Europeantaxdatabase. EuropeanCommission. URL: http://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/taxSearch.html(дата звернення: 20.03.2020).